

Київський університет імені Бориса Грінченка
Педагогічний інститут
Кафедра теорії та історії педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Жильцов О.Б.

« 16 » 09 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ. ПЕДАГОГІКА для студентів

спеціальності 053 Психологія

освітнього рівня другого (магістерського)

освітньої програми 053.00.05 Екстремальна і кризова психологія

Київ 2019

Розробники:

Тернопільська Валентина Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та історії педагогіки;

Цюман Тетяна Петрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології.

Викладачі:

Тадеуш Олена Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії педагогіки;

Цюман Тетяна Петрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри теорії та історії педагогіки/

Протокол від 04.09.2019 № 2

Завідувач кафедри Н.Л. Хоружа

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником проектної групи) 053.00.05 Екстремальна і кризова психологія

(назва освітньої програми)

Гарант освітньої програми О.П. Сергєєнкова

(підпис)

Робочу програму перевірено

« » 20 р.

Заступник директора/декана М.А. Машовець

(підпис)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Нормативна	-
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	-
Загальний обсяг кредитів/годин	2 кредити	-
Курс	5	-
Семестр	9	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	4 модулі	-
Обсяг кредитів	2 кредити	-
Обсяг годин, в тому числі:	90 год.	-
Аудиторні	16 год.	-
Модульний контроль	4 год.	-
Семестровий контроль	15 год.	-
Самостійна робота	25 год.	-
Форма семестрового контролю	іспит	-

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – розкрити закономірності розвитку освіти, процесу навчання та розвитку творчого потенціалу студентської молоді, її наукової та професійної підготовки відповідно до державних та європейських стандартів, потреб суспільства; закономірності функціонування психіки студента як суб'єкта навчально-професійної діяльності та специфіку науково-педагогічної діяльності викладача, визначити особливості науково-педагогічної діяльності викладача вищої школи.

Завдання курсу:

- аналіз закономірностей функціонування системи вищої освіти і її складових (освітній процес, управління, викладач, студент тощо);
- ознайомлення з інноваційними технологіями, формами організації, методами, засобами навчання, розвитку творчого потенціалу студентів, управління в системі вищої освіти;
- прогнозування перспектив розвитку вищої освіти в Україні в контексті інтеграції у європейський освітній простір;
- вивчення, аналіз та узагальнення практики, досвіду педагогічної діяльності у закладах вищої освіти;
- набуття магістрантами досвіду творчого використання педагогічних знань для вирішення конкретних завдань майбутньої навчально-професійної та науково-педагогічної діяльності;
- інтеграція та систематизація набутих у процесі професійного навчання знань про психологічні передумови підвищення якості вищої освіти;
- опанування знань про психологічні особливості студентського періоду життя людини й усвідомлення закономірностей професійного становлення і особистісного зростання майбутніх фахівців;
- формування професійного мислення магістрантів, набуття ними досвіду творчого використання психологічних знань для вирішення конкретних завдань навчально-професійної та майбутньої науково-педагогічної діяльності;
- сприяння професійному самовизначенню та набуттю магістрантами професійно-педагогічної ідентичності через усвідомлення психологічних особливостей науково-педагогічної діяльності та передумов її опанування.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Внаслідок опанування змісту нормативної навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» у магістрантів формуються такі компетентності:

- спроможність ефективно планувати та організовувати власну викладацьку діяльність;
- володіти формами, методами та засобами викладання у вищій школі;
- використовувати інноваційні технології навчання, інтерактивні методи навчання;
- здатність до постійного самовдосконалення задля підвищення власного рівня професійної компетентності;
- спроможність організовувати сприятливе комунікативне середовище для взаємодії у системі «викладач-студент»;
- здатність до рефлексії, уміння діагностувати результати навчальних досягнень студентів.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I.							
ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ							
Тема 1. Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття	9	2	2				5
Тема 2. Управлінська структура ЗВО. Педагогічний менеджмент.	7	2					5
Тема 3. Види та функції діяльності викладача вищої школи (наукова, викладацька, соціально-гуманітарна тощо).	2		2				
Модульний контроль	2						
Разом	20	4	4				10
Змістовий модуль II.							
ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ							
Тема 1. Сутність процесу навчання у вищій школі. Зміст освіти у вищій школі. Принципи, методи та засоби навчання у ЗВО.	7	2					5
Тема 2. Форми організації навчання у вищій школі. Система діагностики знань і вмінь студентів у ЗВО.	14	2	2				10
Тема 3. Розвиток професійно-педагогічних умінь (тренінг).	2		2				
Модульний контроль	2						
Разом	25	4	4				15
Іспит	15						
Усього	60	8	8				25

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Лекція 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ. ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ПОЧАТКУ ТРЕТЬОГО ТИСЯЧОЛІТТЯ

Місце педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками.

Методологічні аспекти педагогіки вищої школи. Методологія педагогіки вищої школи у світлі сучасної парадигми науки.

Поняття про цілісний педагогічний процес. Характеристика компонентів цілісного педагогічного процесу у вищій школі. Закономірності педагогічного процесу у вищій школі. Категорії педагогіки вищої школи. Методи педагогіки вищої школи.

Мета, завдання та зміст вищої освіти в Україні. Система освіти в Україні. Її структура. Принципи діяльності освітніх закладів.

Стан і тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття. Болонський процес. Пріоритетні напрями реформування та модернізації вищої освіти в Україні в контексті інтеграції до європейського освітнього простору.

Основні поняття теми: педагогіка вищої школи, об'єкт і предмет педагогіки вищої школи, система педагогічних наук, методологія, цілісний педагогічний процес, освіта, вища школа, вища освіта, освітня діяльність, категорії педагогіки вищої школи, система освіти в Україні, тенденції розвитку вищої освіти України, реформування вищої освіти, європейський освітній простір, Болонський процес.

Лекція 2. УПРАВЛІНСЬКА СТРУКТУРА ЗВО. ПЕДАГОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Педагогічний менеджмент як сучасна теорія управління освітою. Система управління вищим навчальним закладом. Організаційна та управлінська структура ЗВО. Основні поняття теорії педагогічного менеджменту. Загальна характеристика принципів і функцій педагогічного менеджменту. Кафедра-основний підрозділ університету. Основні завдання та функції діяльності кафедри.

Основні поняття теми: педагогічний менеджмент, принципи педагогічного менеджменту, функції педагогічного менеджменту, професійно-педагогічна діяльність, кафедра, корпоративна культура, місія і візія ЗВО.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Лекція 3. СУТНІСТЬ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ. ЗМІСТ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ. МЕТОДИ І ЗАСОБИ НАВЧАННЯ У ЗВО

Дидактика як галузь педагогіки вищої школи. Предмет і об'єкт дидактики вищої школи. Організація освітнього процесу. Закони та закономірності навчання.

Зміст освіти. Нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти. Навчальний план, навчальна програма і підручник вищої школи. Сутність і структура процесу навчання у ЗВО.

Принципи, методи та засоби навчання у вищому навчальному закладі. Дидактичні вимоги до вибору методів навчання у вищому навчальному закладі. Структура процесу оволодіння знаннями, вміннями й навичками, формування компетентності.

Основні поняття теми: дидактика вищої школи, об'єкт і предмет дидактики вищої школи, зміст вищої освіти, нормативні документи, навчальний план, навчальна програма, методи навчання, засоби навчання, педагогічний процес, структура педагогічного процесу, знання, вміння, навички, компетентності.

Лекція 4. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ. СИСТЕМА ДІАГНОСТИКИ ЗНАТЬ І УМІНЬ СТУДЕНТІВ У ЗВО (2 год.)

Лекції та методика їх проведення. Психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції у вищій школі, Семінарські та практичні заняття у закладах вищої освіти.

Комплексні форми організації навчання. Дидактичні основи індивідуальних занять. Педагогічна і виробнича практика студентів. Самостійна робота, вимоги до її організації. Дистанційне навчання в системі освіти: соціально-економічна потреба, сутність, умови ефективності. Форми, види і методи організації науково-дослідницької роботи студентів. Система діагностики знань і умінь студентів у закладі вищої освіти. Значення та функції оцінювання навчальних досягнень студентів. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів.

Основні поняття теми: лекція, семінарські заняття, практичні заняття, комплексні форми організації навчання, індивідуальні заняття, педагогічна практика, виробнича практика, самостійна робота, дистанційне навчання, науково-дослідна робота, контроль навчально-пізнавальної діяльності студентів; модульно-рейтингова технологія навчання, кредитно-модульна технологія навчання.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
	Разом	9	59	9	59
Максимальна кількість балів: 136					
Розрахунок коефіцієнта: $136 / 60 = 2,2$					

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Змістовий модуль I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема: Загальні основи педагогіки вищої школи Тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття.

1. Опрацювати текст Закону України "Про вищу освіту", звернути увагу на сутність принципів вищої освіти, нові стратегії розвитку.
2. Ознайомитися із сутністю основних педагогічних термінів, що стосуються вищої освіти, функції керівника ЗВО; права й обов'язки учасників навчально-виховного процесу.

Підготувати e-презентації на теми: «Методологія педагогіки вищої школи. Компетентнісний підхід – інноваційна парадигма розвитку вищої освіти в сучасній Україні»; «Якість освіти у вищому навчальному закладі»; «Академічна свобода: як її розуміти?».

Тема: Види та функції діяльності викладача вищої школи.

1. Охарактеризувати особливості різних видів та функцій діяльності викладача вищої школи (науково-педагогічна, дослідницька, соціально-гуманітарна тощо).
2. Підготувати презентацію на тему: « Від чого залежить репутація, імідж та авторитет викладача вищої школи »
3. Проаналізувати дії викладачів вищої школи, які є виявом педагогічної культури викладача».
4. Визначити особливості наукової етики викладача вищої школи: сутність та принципи.
5. Розкрити сутність принципи управління сучасним вищим навчальним закладом.
6. Сформулювати 8–10 правил ставлення керівника колективу до органів самоврядування.

Змістовий модуль II. ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема: Сутність процесу навчання у вищій школі.

Зміст освіти у вищій школі. Принципи, методи та засоби навчання у ЗВО

1. Ознайомитися зі змістом Закону України "Про вищу освіту", з'ясувати сутність таких складових: стандарти вищої освіти, організація навчально-виховного процесу.
2. Проаналізувати типовий навчальний підручник чи навчальний посібник зі свого фаху й оцінити його зміст з погляду врахування дидактичних вимог.
3. Підготувати презентацію «Ринок праці та сучасні вимоги до підготовки фахівця».
4. Проаналізувати власний досвід самостійної роботи з науковими джерелами і розмежувати уміння, якими оволоділи, і такі, які ще не стали вашим набуттям.
5. Опрацювати 1-2 статті з сучасних педагогічних видань, які стосуються дидактичних проблем вищої школи.

Тема: Форми організації навчання у вищій школі.

Система діагностики знань і вмінь студентів у ЗВО

1. Скласти план проведення практичного чи лабораторного заняття з окремої дисципліни, окресливши його методичне забезпечення.
2. Опрацювати кілька інформаційних джерел із метою ознайомлення з технологією кредитно-модульного навчання і методикою запровадження рейтингової системи оцінювання навчальної діяльності студентів.
3. Підготувати е-презентацію на тему «Інноваційні технології навчання у вищій школі».

Оцінка за виконання завдань для самостійної роботи є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи».

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Навчальні досягнення студентів із дисципліни "Педагогіка і психологія вищої школи" оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю.

Форма проведення модульного контролю є письмовою.

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу.

Форма проведення: письмова (комп'ютерне тестування)

Тривалість проведення: 2 години
Максимальна кількість балів: 20 балів

6.5 Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

6.6 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Проаналізуйте місце і роль педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук.
2. Розкрийте зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками на засадах порівняльного аналізу.
3. Узагальніть методологічні аспекти педагогіки вищої школи на засадах компаративістського аналізу методологічних підходів.
4. Охарактеризуйте декілька понять Закону України «Про вищу освіту».
5. Проаналізуйте зміст понять «компетенція» та «компетентність» та на засадах узагальнення науково-педагогічного досвіду використання визначте їх сутнісну відмінність.
6. Розкрийте системні взаємозв'язки компонентів цілісного педагогічного процесу у вищій школі.
7. Систематизуйте закономірності педагогічного процесу у вищій школі на засадах їх ієрархізації.
8. Окресліть проблемне поле щодо визначення провідних категорій педагогіки вищої школи.
9. Доведіть значущість дотримання логічної послідовності при визначенні мети, завдань та змісту вищої освіти в Україні на засадах компетентнісного підходу.
10. Проаналізуйте стан і тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття з позицій реалізації положень компетентнісного підходу.
11. Покажіть динаміку реалізації положень Болонського процесу в системі вищої освіти України.
12. Доведіть доцільність реформування та модернізації вищої освіти в Україні за пріоритетними напрямками в контексті інтеграції до європейського освітнього простору.
13. Розкрийте основні принципи управління сучасним закладом вищої освіти.
14. Проаналізуйте місце і роль дидактики як галузі педагогіки вищої школи.
15. Доведіть комплексивність об'єкта та предмета дидактики вищої школи.
16. Запропонуйте узагальнений огляд досвіду організації навчально-виховного процесу у вищій школі та запропонуйте потенційні можливості його вдосконалення.
17. Визначіть основні функції та види діяльності викладача закладу вищої освіти.
18. Окресліть проблемне поле щодо визначення змісту освіти на ґрунті аналізу нормативних документів, що визначають зміст вищої освіти.
19. Доведіть значущість дотримання логічної послідовності при розробці навчальних планів, навчальних програм та навчальної літератури в системі вищої школи.
20. Узагальніть науково-педагогічні положення щодо визначення сутності процесу навчання у ЗВО та розкрийте системні взаємозв'язки в його структурі.
21. На компаративістських засадах проаналізуйте систему принципів навчання у закладі вищої освіти.
22. Доведіть комплексивність проблеми визначення та класифікації методів навчання у вищому навчальному закладі та добору відповідних засобів навчання.
23. Узагальніть дидактичні вимоги до вибору методів навчання у закладі вищої освіти на засадах реалізації компетентнісно-орієнтованої парадигми підготовки фахівця вищої

кваліфікації.

24. Проаналізуйте структуру процесу оволодіння знаннями, вміннями й навичками з проєкцією на формування компетенцій та компетентностей фахівця вищої кваліфікації.
25. Узагальніть науково-педагогічний досвід щодо генези лекції як провідної форми організації навчального процесу у вищій школі та методики їх проведення.
26. Окресліть проблемне поле щодо визначення психолого-педагогічних вимог до проведення лекції у вищій школі.
27. Узагальніть науково-педагогічний досвід щодо організації та методики проведення семінарських занять як форми організації навчального процесу у вищій школі.
28. Узагальніть дидактичні вимоги до організації та проведення практичних занять у закладах вищої освіти.
29. Узагальніть науково-педагогічні положення щодо визначення сутності процесу консультування та здійсніть порівняльний аналіз видів консультацій.
30. Доведіть доцільність запровадження комплексних форм організації навчання у вищій школі та проаналізуйте їх потенційні можливості з урахуванням використання інформаційних технологій навчання.
31. Проаналізуйте дидактичні основи організації та проведення індивідуальних занять у вищій школі з проєкцією на оптимізацію процесів формування компетенцій та компетентностей викладача вищої школи.
32. Схарактеризуйте доцільність інтеграції навчально-виховного процесу та педагогічної практики студентів на засадах компетентнісного підходу.
33. Доведіть комплікативність проблеми організації самостійної роботи студентів в умовах реалізації положень Болонського процесу.
34. Аргументуйте обґрунтованість потреби запровадження дистанційного навчання в системі освіти: соціально-економічна доцільність, сутність, умови ефективності.
35. Розкрийте діалектичні зв'язки форм, видів і методів організації науково-дослідницької роботи студентів у контексті формування дослідницьких компетенцій майбутніх фахівців вищої кваліфікації.
36. Схарактеризуйте доцільність константного вдосконалення системи діагностики знань і вмінь студентів у закладі вищої освіти та рівня сформованості відповідних компетенцій та компетентностей.
37. Доведіть значення оцінювання навчальних досягнень студентів, розкрийте функціональну роль оцінювання в контексті переорієнтації на компетентнісно-орієнтовану освіту.
38. Проаналізуйте генезу можливостей контролю та самоконтролю за навчально-пізнавальною діяльністю студентів в умовах використання інформаційних засобів навчання та контролю.
39. Проаналізуйте систему модульно-рейтингового контролю на засадах порівняльного співставлення з іншими системами контролю знань.
40. Доведіть доцільність урахування психологічних особливостей студентського віку та наявності знань про типологію студентів у процесі оптимізації навчально-виховного процесу у вищій школі.
41. Окресліть проблемне поле щодо визначення критеріїв вихованості особистості.
42. Доведіть доцільність розвитку педагогічного менеджменту як сумасної теорії управління освітою.
43. Проаналізуйте систему управління вищим навчальним закладом. Визначте потенційні можливості її вдосконалення.
44. Узагальніть науково-педагогічний досвід щодо загальної характеристики принципів і функцій педагогічного менеджменту. Проаналізуйте специфічні особливості діяльності викладача ЗВО.
45. Доведіть домінуючу-визначальну роль професійно-педагогічного спілкування викладача вищої школи у забезпеченні суб'єкт-суб'єктної взаємодії в системі «викладач-студент».
46. Доведіть значущість феномену педагогічної культури викладача вищої школи як ознаки його професійно-педагогічної компетентності.

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ»

Модулі	I			II		
Назва модуля	Загальні основи педагогіки вищої школи			Діагностика вищої школи		
Кількість балів за модуль	59 балів			59 балів		
Лекцій	1 б.	1 б.		1 б.	1 б.	
Семінарські заняття	11 б.		11 б.	11 б.		11 б.
Дати						
Теми лекцій	Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку вищої освіти України	Управлінська структура ЗВО. Педагогічний менеджмент		Сутність процесу навчання у вищій школі. Зміст освіти у вищій школі	Форми організації навчання у вищій школі.	
Теми семінарських занять	Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку вищої освіти України		Види та функції діяльності викладача вищої школи		Організація навчального процесу у вищому навчальному закладі	Розвиток професійно-педагогічних умінь (стретінг)
Самостійна робота	10 балів			10 балів		
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)			Модульна контрольна робота 4 (25 балів)		
Підсумковий контроль (екзамен)						

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна:

1. Закон України "Про вищу освіту" // Голос України. – 2014. –6 серпня. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-vii>
2. Закон України "Про освіту" (зі змінами). – Режим доступу: www.osvita.org.ua/xcore/core_session.lib.php on line 64
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>
4. Указ Президента України № 344/2013 "Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року". – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>
5. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : Навч. посіб. [2-е видання, доповнене] – К. : «Академвидав», 2012. – 352 с.
6. Дьяченко М.И. Психология высшей школы: уч. пособ. / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович, С.Л. Кандыбович. – Мн.: Харвест, 2006. – 416 с.
7. Карапузова Н. Д. Основи педагогічної ергономіки : Навч. посіб. / Н. Д. Карапузова, Є. А. Зімниця, В. М. Помогайбо. – К. : «Академвидав», 2012. – 192 с.
8. Малихін О. В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів: теоретико-методологічний аспект : монографія / Олександр Володимирович Малихін. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2009. – 307 с.
9. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії : Навч. посіб. – К. : «Академвидав», 2010. – 200 с.

10. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
11. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи. Практикум: навч. посіб. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Каравела, 2007. – 336 с.
12. Теслюк В. М. Основи педагогічної майстерності : Навчальний посібник / В. М. Теслюк, П. Г. Лузан, Л. М. Шовкун. – К. : ДАККІМ, 2010. – 244 с.
13. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : Навч. посіб. [2-е видання, доповнене] – К. : «Академвидав», 2014. – 456 с.
14. Хоружа Л. Л. Етичний розвиток педагога : Навч. посіб. – К. : «Академвидав», 2012. – 208 с.
15. Чайка В. М. Основи дидактики : Навч. посіб. – К. : «Академвидав», 2011. – 240 с.

Додаткова:

16. Аврамчук Л.А. Формування активної пізнавальної діяльності студентів / Л.А. Аврамчук // Педагогіка і психологія. – 1997. – №3. – С. 122-125.
17. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник для студ., асп. та мол. викл. , – К.: Либідь, 1998.
18. Андреев А.А. Введение в дистанционное обучение. – Ч. II. – М.: МЭСИ, 1997.
19. Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти на рубежі століть // Вища освіта України. – 2001. – № 1. – С. 11 – 17.
20. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури. – К. : Кондор, 2008.
21. Атанов Г. Возрождение дидактики – залог развития высшей школы. – Донецк. ДСУ, 2003.
22. Білецька С.Л. Мотивація навчання як важливий фактор пізнавальної активності студентів / С.Л. Білецька // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2004. – Вип. 2. – С. 310-315.
23. Булах І.С. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів : навч.-метод. посіб. / І.С. Булах, Л.В. Долинська. – К.: НПУ, 2002. – 114 с.
24. Буряк В. Умови та засоби самоосвіти студентів / В. Буряк // Вища освіта. – 2002. – №6. – С. 18-22.
25. Варнавецьких К.М. Проблема професійного самовизначення молоді на сучасному етапі ринкових перетворень // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. – 2002. – №4. – С. 109-115.
26. Весна М. Самоорганізація в студентській групі / М. Весна // Вестник высшей школы. – 2003. – № 2. – С. 29-33.
27. Винославська В. Психологічні особливості студентської групи / В. Винославська // Практична психологія та соціальна робота. – 2005. – №7. – С. 65-70.
28. Державна національна програма "Освіта": Україна ХХ століття – К.: Радуга, 1994.
29. Дубовицкая Т.Д. Диагностика уровня профессиональной направленности студентов // Психологическая наука и образование. – 2004. – №2. – С.82-85.
30. Земба А.Б. Проблема ефективного управління студентською групою / А.Б. Земба // Практична психологія та соціальна робота. – 2007. – №3. – С. 42-48.
31. Исаева Т.Е. Классификация профессионально-личностных компетенций вузовского преподавателя / Т.Е. Исаева // Педагогика. – 2006. – №9. – С. 55-60.
32. Леонтьев А.Н. Психологические вопросы формирования личности студента // Психология в вузе. – 2003. – №1-2. – С. 232-241.
33. Лузан П. Академічна група в контексті проблеми виховання студентської молоді / П. Лузан, І. Зайцева // Освіта і управління. – 2002. – №1. – Т.5. – С.151-156.
34. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / Світлана Сергіївна

- Вітвицька. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
35. Журавський В.С. Болонський процес: головні принципи входження в європейський простір вищої освіти. – К.: ІВЦ "Видавництво "Політехніка", 2003.
36. Иванова Т.В. Культурологическая подготовка будущего учителя: Монография. – К.: ЦВП, 2005.
37. Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С. Педагогіка вищої школи. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К.: Ленвіт, 2007.
38. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник / К.: Знання, 2005. – 486 с.
39. Литвин В.М. Українська культура й освіта в контексті суспільних трансформацій // Урядовий кур'єр. – 2002. – 24 вересня. – № 175.
40. Оконь В. Введение в общую дидактику. – М.: Высш. шк., 1990.
41. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні / В.М. Галузинський, М.Б. Євтух. – К.: ІНТЛ, 1995.
42. Основы педагогики и психологии высшей школы / Под ред. А.В. Петровского. – М., 1986.
43. Педагогика высшей школы / Под ред. Н.М. Пейсахова. – Казань: Изд. Каз. ГУ, 1998.
44. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005.
45. Педагогічні технології у неперервній освіті: Монографія (Сисоева С.О., Алексюк М.А., Воловик П.М., Кульчицька О.І. та ін.) / За ред. С.О. Сисоевої. – К.: Віпол, 2001.
46. Приходько М.І. Педагогіка вищої школи: Курс лекцій для магістрів. – Запоріжжя: ЗДУ, 2001.
47. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: Навч. посіб. / За ред. І.А. Зязюна, О.М. Пехоти. – К.: Вид-во А.С.К., 2003.
48. Савенкова Л.О. Професійне спілкування майбутніх викладачів як об'єкт психолого-педагогічного управління: Монографія. – К.: КНЕУ, 2005.
49. Селівестов С.І. Деякі проблеми адаптації студентів першого курсу у вищому навчальному закладі // Проблеми освіти. – 1997. – № 2.
50. Сидоренко О.Л. Проблеми реформування системи вищої освіти в Україні: Наук.-практ. посібник для працівників системи освіти. – Х.: Торсінг, 2000.
51. Сучасна вища школа: психолого-педагогічні аспекти: Монографія / За ред. Н.Г. Ничкало. – К., 1999.
52. Технології професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів: Навч. посіб.: У 2 ч. / За ред. О. А. Дубасенок. – Житомир: Житомирський державний педуніверситет, 2001.
53. Ушинський К.Д. Про народність у громадському вихованні // Ушинський К.Д. Вибрані твори: В 2 т. – К., 1983.
54. Фініков Т. Сучасна вища освіта: світові тенденції України. – К.: Таксон, 2002.
55. Фаустова Э. Межличностные отношения в студенческой среде / Э. Фаустова // Высшее образование в России. – 1999. – №1. – С. 96-97.
56. Фокин Ю.Г. Преподавание и воспитание в высшей школе: Методология, цели и содержание, творчество: уч. пособ. / Ю.Г. Фокин. – М.: Академия, 2002. – 224 с.
57. Ященко Е.Ф. Исследование ценностно-смыслового аспекта самоактуализации студентов / Е.Ф. Ященко // Вопросы психологии. – 2007. – №1. – 80-90

ДОДАТОК
до робочої програми навчальної дисципліни
ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ. ПЕДАГОГІКА
для студентів

спеціальності 053 Психологія
освітнього рівня другого (магістерського)
освітньої програми 053.00.05 Екстремальна і кризова психологія

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

СЕМІНАР 1.

Тема: Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття (2 год.).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Місце педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками.
2. Методологічні аспекти педагогіки вищої школи. Методологія педагогіки вищої школи у світлі сучасної парадигми науки.
3. Поняття про цілісний педагогічний процес. Характеристика компонентів цілісного педагогічного процесу у вищій школі. Закономірності педагогічного процесу у вищій школі. Категорії педагогіки вищої школи. Методи педагогіки вищої школи.
4. Мета, завдання та зміст вищої освіти в Україні. Система освіти в Україні. Її структура. Принципи діяльності освітніх закладів.
5. Стан і тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття. Болонський процес. Пріоритетні напрями реформування та модернізації вищої освіти в Україні в контексті інтеграції до європейського освітнього простору.

II. Захист творчого проекту.

СЕМІНАР 2.

Тема: Види та функції діяльності викладача вищої школи (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Функції діяльності викладача вищої школи.
2. Основні види діяльності викладача вищої школи та їхні особливості.
3. Кафедра – основний навчально – науковий підрозділ університету.
4. Система взаємовідносин на кафедрі та розподіл функціональних обов'язків.
5. Ієрархія взаємовідносин працівників у системі управління закладом вищої освіти.

II. Захист творчого проекту.

Модульний контроль.

СЕМІНАР 3.

Тема: Організація навчального процесу у закладі вищої освіти (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Дидактика як галузь педагогіки вищої школи. Предмет і об'єкт дидактики вищої школи. Організація навчально-виховного процесу. Закони та закономірності навчання.

2. Зміст освіти. Нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти. Навчальний план, навчальна програма і підручник вищої школи. Сутність і структура процесу навчання у ЗВО.
  3. Принципи, методи та засоби навчання у вищому навчальному закладі. Дидактичні вимоги до вибору методів навчання у вищому навчальному закладі. Структура процесу оволодіння знаннями, уміннями й навичками, формування компетентності.
  4. Лекції та методика їх проведення. Психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції у вишій школі.
  5. Семінарські та практичні заняття у вищих навчальних закладах.
  6. Комплексні форми організації навчання. Дидактичні основи індивідуальних занять.
  7. Педагогічна і виробнича практика студентів. Самостійна робота, вимоги до її організації.
  8. Дистанційне навчання в системі освіти: соціально-економічна потреба, сутність, умови ефективності.
  9. Форми, види і методи організації науково-дослідницької роботи студентів.
  10. Система діагностики знань і вмінь студентів у вищому навчальному закладі. Значення та функції оцінювання навчальних досягнень студентів. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів.
- II. Навчальна дискусія.
- III. захист творчого проекту.

СЕМІНАР 4.

Тема: Розвиток професійно-педагогічних умінь викладача (тренінг)(2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Характеристика базових професійно-педагогічних умінь викладача.

2. Завдання та вправи на розвиток професійно-педагогічних умінь

II. Навчальна дискусія

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Нормативна	-
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	-
Загальний обсяг кредитів/годин	2 кредити	-
Курс	5	-
Семестр	9	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	4 модулі	-
Обсяг кредитів	2 кредити	-
Обсяг годин, в тому числі:	90 год	-
Аудиторні	16 год	-
Модульний контроль	4 год	-
Семестровий контроль	15 год	-
Самостійна робота	25 год	-
Форма семестрового контролю	іспит	-

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – розкрити закономірності розвитку освіти, процесу навчання та розвитку творчого потенціалу студентської молоді, її наукової та професійної підготовки відповідно до державних та європейських стандартів, потреб суспільства; закономірності функціонування психіки студента як суб'єкта навчально-професійної діяльності та специфіку науково-педагогічної діяльності викладача, визначити особливості науково - педагогічної діяльності викладача вищої школи.

Завдання курсу:

- аналіз закономірностей функціонування системи вищої освіти і її складових (освітній процес, управління, викладач, студент тощо);
- ознайомлення з інноваційними технологіями, формами організації, методами, засобами навчання, розвитку творчого потенціалу студентів, управління в системі вищої освіти;
- прогнозування перспектив розвитку вищої освіти в Україні в контексті інтеграції у європейський освітній простір;
- вивчення, аналіз та узагальнення практики, досвіду педагогічної діяльності у закладах вищої освіти;
- набуття магістрантами досвіду творчого використання педагогічних знань для вирішення конкретних завдань майбутньої навчально-професійної та науково-педагогічної діяльності.
- інтеграція та систематизація набутих у процесі професійного навчання знань про психологічні передумови підвищення якості вищої освіти;
- опанування знань про психологічні особливості студентського періоду життя людини й усвідомлення закономірностей професійного становлення і особистісного зростання майбутніх фахівців;
- формування професійного мислення магістрантів, набуття ними досвіду творчого використання психологічних знань для вирішення конкретних завдань навчально-професійної та майбутньої науково-педагогічної діяльності;
- сприяння професійному самовизначенню та набуттю магістрантами професійно-педагогічної ідентичності через усвідомлення психологічних особливостей науково-педагогічної діяльності та передумов її опанування.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Внаслідок опанування змісту нормативної навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» у магістрантів формуються такі **компетентності**:

- спроможність ефективно планувати та організовувати власну викладацьку діяльність;
- володіти формами, методами та засобами викладання у вищій школі;
- використовувати інноваційні технології навчання, інтерактивні методи навчання;
- здатність до постійного самовдосконалення задля підвищення власного рівня професійної компетентності;
- спроможність організовувати сприятливе комунікативне середовище для взаємодії у системі «викладач-студент»;
- здатність до рефлексії, вміння діагностувати результати навчальних досягнень студентів.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I.							
ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ							
Тема 1. Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття.	9	2	2				5
Тема 2. Управлінська структура ЗВО. Педагогічний менеджмент.	7	2					5
Тема 3. Види та функції діяльності викладача вищої школи (наукова, викладацька, соціально-гуманітарна тощо).	2		2				
Модульний контроль	2						
Разом	20	4	4				10
Змістовий модуль II.							
ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ							
Тема 1. Сутність процесу навчання у вищій школі. Зміст освіти у вищій школі. Принципи, методи та засоби навчання у ЗВО.	7	2					5
Тема 2. Форми організації навчання у вищій школі. Система діагностики знань і вмінь студентів у ЗВО.	14	2	2				10
Тема 3. Розвиток професійно-педагогічних умінь (тренінг).	2		2				
Модульний контроль	2						
Разом	25	4	4				15
Іспит	15						
Усього	60	8	8				25

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Лекція 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ПОЧАТКУ ТРЕТЬОГО ТИСЯЧОЛІТТЯ

Місце педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками.

Методологічні аспекти педагогіки вищої школи. Методологія педагогіки вищої школи у світлі сучасної парадигми науки.

Поняття про цілісний педагогічний процес. Характеристика компонентів цілісного педагогічного процесу у вищій школі. Закономірності педагогічного процесу у вищій школі. Категорії педагогіки вищої школи. Методи педагогіки вищої школи.

Мета, завдання та зміст вищої освіти в Україні. Система освіти в Україні, її структура. Принципи діяльності освітніх закладів.

Стан і тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття. Болонський процес. Пріоритетні напрями реформування та модернізації вищої освіти в Україні в контексті інтеграції до європейського освітнього простору.

Основні поняття теми: педагогіка вищої школи, об'єкт і предмет педагогіки вищої школи, система педагогічних наук, методологія, цілісний педагогічний процес, освіта, вища школа, вища освіта, освітня діяльність, категорії педагогіки вищої школи, система освіти в Україні, тенденції розвитку вищої освіти України, реформування вищої освіти, європейський освітній простір, Болонський процес.

Лекція 2. УПРАВЛІНСЬКА СТРУКТУРА ЗВО. ПЕДАГОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Педагогічний менеджмент як сучасна теорія управління освітою. Система управління вищим навчальним закладом. Організаційна та управлінська структура ЗВО. Основні поняття теорії педагогічного менеджменту. Загальна характеристика принципів і функцій педагогічного менеджменту. Кафедра-основний підрозділ університету. Основні завдання та функції діяльності кафедри.

Основні поняття теми: педагогічний менеджмент, принципи педагогічного менеджменту, функції педагогічного менеджменту, професійно-педагогічна діяльність, кафедра, корпоративна культура, місія і візія ЗВО.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Лекція 3. СУТНІСТЬ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ. ЗМІСТ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ. МЕТОДИ І ЗАСОБИ НАВЧАННЯ У ЗВО

Дидактика як галузь педагогіки вищої школи. Предмет і об'єкт дидактики вищої школи. Організація освітнього процесу. Закони та закономірності навчання.

Зміст освіти. Нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти. Навчальний план, навчальна програма і підручник вищої школи. Сутність і структура процесу навчання у ЗВО.

Принципи, методи та засоби навчання у вищому навчальному закладі. Дидактичні вимоги до вибору методів навчання у вищому навчальному закладі. Структура процесу оволодіння знаннями, вміннями й навичками, формування компетентності.

Основні поняття теми: дидактика вищої школи, об'єкт і предмет дидактики вищої школи, зміст вищої освіти, нормативні документи, навчальний план, навчальна програма, методи навчання, засоби навчання, педагогічний процес, структура педагогічного процесу, знання, вміння, навички, компетентності.

Лекція 4. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ. СИСТЕМА ДІАГНОСТИКИ ЗНАНЬ І УМІНЬ СТУДЕНТІВ У ЗВО (2 год.)

Лекції та методика їх проведення. Психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції у вищій школі. Семінарські та практичні заняття у закладах вищої освіти. Комплексні форми організації навчання. Дидактичні основи індивідуальних занять. Педагогічна і виробнича практика студентів. Самостійна робота, вимоги до її організації. Дистанційне навчання в системі освіти: соціально-економічна потреба, сутність, умови ефективності. Форми, види і методи організації науково-дослідницької роботи студентів. Система діагностики знань і умінь студентів у закладі вищої освіти. Значення та функції оцінювання навчальних досягнень студентів. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів.

Основні поняття теми: лекція, семінарські заняття, практичні заняття, комплексні форми організації навчання, індивідуальні заняття, педагогічна практика, виробнича практика, самостійна робота, дистанційне навчання, науково-дослідна робота, контроль навчально-пізнавальної діяльності студентів, модульно-рейтингова технологія навчання, кредитно-модульна технологія навчання.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом		9	59	9	59
Максимальна кількість балів: 136					
Розрахунок коефіцієнта: $136 / 60 = 2,2$					

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Змістовий модуль I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема: Загальні основи педагогіки вищої школи Тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття.

1. Опрацювати текст Закону України "Про вищу освіту", звернути увагу на сутність принципів вищої освіти, нові стратегії розвитку.

2. Ознайомитися із сутністю основних педагогічних термінів, що стосуються вищої освіти, функції керівника ЗВО; права й обов'язки учасників навчально-виховного процесу.

Підготувати е-презентації на теми: «Методологія педагогіки вищої школи.

Компетентнісний підхід – інноваційна парадигма розвитку вищої освіти в сучасній Україні»; «Якість освіти у вищому навчальному закладі»; «Академічна свобода: як її розуміти?».

Тема: Види та функції діяльності викладача вищої школи.

1. Охарактеризувати особливості різних видів та функцій діяльності викладача вищої школи (науково-педагогічна, дослідницька, соціально-гуманітарна тощо).
2. Підготувати презентацію на тему: « Від чого залежить репутація, імідж та авторитет викладача вищої школи »
3. Проаналізувати дії викладачів вищої школи, які є виявом педагогічної культури викладача».
4. Визначити особливості наукової етики викладача вищої школи: сутність та принципи.
5. Розкрити сутність принципи управління сучасним вищим навчальним закладом.
6. Сформулювати 8–10 правил ставлення керівника колективу до органів самоврядування.

Змістовий модуль II. ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема: Сутність процесу навчання у вищій школі.

Зміст освіти у вищій школі. Принципи, методи та засоби навчання у ЗВО

1. Ознайомитися зі змістом Закону України "Про вищу освіту", з'ясувати сутність таких складових: стандарти вищої освіти, організація навчально-виховного процесу.
2. Проаналізувати типовий навчальний підручник чи навчальний посібник зі свого фаху й оцінити його зміст з погляду врахування дидактичних вимог.
3. Підготувати презентацію «Ринок праці та сучасні вимоги до підготовки фахівця».
4. Проаналізувати власний досвід самостійної роботи з науковими джерелами і розмежувати уміння, якими оволоділи, і такі, які ще не стали вашим надбанням.
5. Опрацювати 1-2 статті з сучасних педагогічних видань, які стосуються дидактичних проблем вищої школи.

Тема: Форми організації навчання у вищій школі.

Система діагностики знань і вмінь студентів у ЗВО

1. Скласти план проведення практичного чи лабораторного заняття з окремої дисципліни, окресливши його методичне забезпечення.
2. Опрацювати кілька інформаційних джерел із метою ознайомлення з технологією кредитно-модульного навчання і методикою запровадження рейтингової системи оцінювання навчальної діяльності студентів.
3. Підготувати е-презентацію на тему «Інноваційні технології навчання у вищій школі».

Оцінка за виконання завдань для самостійної роботи є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи».

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Навчальні досягнення студентів із дисципліни "Педагогіка і психологія вищої школи" оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю.

Форма проведення модульного контролю є письмовою.

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу.

Форма проведення: письмова (комп'ютерне тестування)

Тривалість проведення: 2 години
Максимальна кількість балів: 20 балів

6.5 Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

6.6 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Проаналізуйте місце і роль педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук.
2. Розкрийте зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками на засадах порівняльного аналізу.
3. Узагальніть методологічні аспекти педагогіки вищої школи на засадах компаративістського аналізу методологічних підходів.
4. Охарактеризуйте декілька понять Закону України «Про вищу освіту».
5. Проаналізуйте зміст понять «компетенція» та «компетентність» та на засадах узагальнення науково-педагогічного досвіду використання визначте їх сутнісну відмінність.
6. Розкрийте системні взаємозв'язки компонентів цілісного педагогічного процесу у вищій школі.
7. Систематизуйте закономірності педагогічного процесу у вищій школі на засадах їх ієрархізації.
8. Окресліть проблемне поле щодо визначення провідних категорій педагогіки вищої школи.
9. Доведіть значущість дотримання логічної послідовності при визначенні мети, завдань та змісту вищої освіти в Україні на засадах компетентнісного підходу.
10. Проаналізуйте стан і тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття з позицій реалізації положень компетентнісного підходу.
11. Покажіть динаміку реалізації положень Болонського процесу в системі вищої освіти України.
12. Доведіть доцільність реформування та модернізації вищої освіти в Україні за пріоритетними напрямками в контексті інтеграції до європейського освітнього простору.
13. Розкрийте основні принципи управління сучасним закладом вищої освіти.
14. Проаналізуйте місце і роль дидактики як галузі педагогіки вищої школи.
15. Доведіть комплікативність об'єкта та предмета дидактики вищої школи.
16. Запропонуйте узагальнений огляд досвіду організації навчально-виховного процесу у вищій школі та запропонуйте потенційні можливості його вдосконалення.
17. Визначить основні функції та види діяльності викладача закладу вищої освіти.
18. Окресліть проблемне поле щодо визначення змісту освіти на ґрунті аналізу нормативних документів, що визначають зміст вищої освіти.
19. Доведіть значущість дотримання логічної послідовності при розробці навчальних планів, навчальних програм та навчальної літератури в системі вищої школи.
20. Узагальніть науково-педагогічні положення щодо визначення сутності процесу навчання у ЗВО та розкрийте системні взаємозв'язки в його структурі.
21. На компаративістських засадах проаналізуйте систему принципів навчання у закладі вищої освіти.
22. Доведіть комплікативність проблеми визначення та класифікації методів навчання у вищому навчальному закладі та добору відповідних засобів навчання.
23. Узагальніть дидактичні вимоги до вибору методів навчання у закладі вищої освіти на засадах реалізації компетентнісно-орієнтованої парадигми підготовки фахівця вищої

кваліфікації.

24. Проаналізуйте структуру процесу оволодіння знаннями, уміннями й навичками з проєкцією на формування компетенцій та компетентностей фахівця вищої кваліфікації.
25. Узагальніть науково-педагогічний досвід щодо генези лекції як провідної форми організації навчального процесу у вищій школі та методики їх проведення.
26. Окресліть проблемне поле щодо визначення психолого-педагогічних вимог до проведення лекції у вищій школі.
27. Узагальніть науково-педагогічний досвід щодо організації та методики проведення семінарських занять як форми організації навчального процесу у вищій школі.
28. Узагальніть дидактичні вимоги до організації та проведення практичних занять у закладах вищої освіти.
29. Узагальніть науково-педагогічні положення щодо визначення сутності процесу консультування та здійсніть порівняльний аналіз видів консультацій.
30. Доведіть доцільність запровадження комплексних форм організації навчання у вищій школі та проаналізуйте їх потенційні можливості з урахуванням використання інформаційних технологій навчання.
31. Проаналізуйте дидактичні основи організації та проведення індивідуальних занять у вищій школі з проєкцією на оптимізацію процесів формування компетенцій та компетентностей викладача вищої школи.
32. Схарактеризуйте доцільність інтеграції навчально-виховного процесу та педагогічної практики студентів на засадах компетентнісного підходу.
33. Доведіть комплікативність проблеми організації самостійної роботи студентів в умовах реалізації положень Болонського процесу.
34. Аргументуйте обґрунтованість потреби запровадження дистанційного навчання в системі освіти: соціально-економічна доцільність, сутність, умови ефективності.
35. Розкрийте діалектичні зв'язки форм, видів і методів організації науково-дослідницької роботи студентів у контексті формування дослідницьких компетенцій майбутніх фахівців вищої кваліфікації.
36. Схарактеризуйте доцільність константного вдосконалення системи діагностики знань і вмінь студентів у закладі вищої освіти та рівня сформованості відповідних компетенцій та компетентностей.
37. Доведіть значення оцінювання навчальних досягнень студентів, розкрийте функціональну роль оцінювання в контексті переорієнтації на компетентнісно-орієнтовану освіту.
38. Проаналізуйте генезу можливостей контролю та самоконтролю за навчально-пізнавальною діяльністю студентів в умовах використання інформаційних засобів навчання та контролю.
39. Проаналізуйте систему модульно-рейтингового контролю на засадах порівняльного співставлення з іншими системами контролю знань .
40. Доведіть доцільність урахування психологічних особливостей студентського віку та наявності знань про типологію студентів у процесі оптимізації навчально-виховного процесу у вищій школі..
41. Окресліть проблемне поле щодо визначення критеріїв вихованості особистості.
42. Доведіть доцільність розвитку педагогічного менеджменту як сучасної теорії управління освітою.
43. Проаналізуйте систему управління вищим навчальним закладом. Визначте потенційні можливості її вдосконалення.
44. Узагальніть науково-педагогічний досвід щодо загальної характеристики принципів і функцій педагогічного менеджменту. Проаналізуйте специфічні особливості діяльності викладача ЗВО.
45. Доведіть домінуючу-визначальну роль професійно-педагогічного спілкування викладача вищої школи у забезпеченні суб'єкт-суб'єктної взаємодії в системі «викладач-студент».
46. Доведіть значущість феномену педагогічної культури викладача вищої школи як ознаки його професійно-педагогічної компетентності.

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ»

Модулі	I			II		
Назва модуля	Загальні основи педагогіки вищої школи			Дидактика вищої школи		
Кількість балів за модуль	59 балів			59 балів		
Лекції	1 б.	1 б.		1 б.	1 б.	
Семінарські заняття	11 б.		11 б.		11 б.	11 б.
Дати						
Теми лекцій	Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку вищої освіти України	Управлінська структура ЗВО. Педагогічний менеджмент		Сутність процесу навчання у вищій школі. Зміст освіти у вищій школі.	Форми організації навчання у вищій школі.	
Теми семінарських занять	Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку вищої освіти України		Види та функції діяльності викладача вищої школи		Організація навчального процесу у вищому навчальному закладі	Розвиток професійно-педагогічних умінь (тренінг)
Самостійна робота	10 балів			10 балів		
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)			Модульна контрольна робота 4 (25 балів)		
Підсумковий контроль (екзамен)						

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна:

1. Закон України "Про вищу освіту" // Голос України. – 2014. – 6 серпня. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-vii>
2. Закон України "Про освіту" (зі змінами). – Режим доступу: www.osvita.org.ua/xcore/core_session.lib.php on line 64
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>
4. Указ Президента України № 344/2013 "Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року". – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>
5. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : Навч. посіб. [2-е видання, доповнене] – К. : «Академвидав», 2012. – 352 с.
6. Дьяченко М.И. Психология высшей школы: уч. пособ. / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович, С.Л. Кандыбович. – Мн.: Харвест, 2006. – 416 с.
7. Карапузова Н. Д. Основи педагогічної ергономіки : Навч. посіб. / Н. Д. Карапузова, Є. А. Зімниця, В. М. Помогайбо. – К. : «Академвидав», 2012. – 192 с.
8. Малихін О. В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів: теоретико-методологічний аспект : монографія / Олександр Володимирович Малихін. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2009. – 307 с.
9. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії : Навч. посіб. – К. : «Академвидав», 2010. – 200 с.

10. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
11. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи. Практикум: навч. посіб / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Каравела, 2007. – 336 с
12. Теслюк В. М. Основи педагогічної майстерності : Навчальний посібник / В. М. Теслюк, П. Г. Лузан, Л. М. Шовкун. – К. : ДАККіМ, 2010. – 244 с.
13. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : Навч. посіб. [2-е видання, доповнене] – К. : «Академвидав», 2014. – 456 с.
14. Хоружа Л. Л. Етичний розвиток педагога : Навч. посіб. – К. : «Академвидав», 2012. – 208 с.
15. Чайка В. М. Основи дидактики : Навч. посіб. – К. : «Академвидав», 2011. – 240 с.

Додаткова:

16. Аврамчук Л.А. Формування активної пізнавальної діяльності студентів / Л.А. Аврамчук // Педагогіка і психологія. – 1997. – №3. – С. 122-125.
17. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник для студ., асп. та мол. викл. . – К.: Либідь, 1998.
18. Андреев А.А. Введение в дистанционное обучение. – Ч. II. – М.: МЭСИ, 1997.
19. Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти на рубежі століть // Вища освіта України. – 2001. – № 1. – С. 11 – 17.
20. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури. – К. : Кондор, 2008.
21. Атанов Г. Возрождение дидактики – залог развития высшей школы. – Донецк, ДСУ, 2003.
22. Білецька С.Л. Мотивація навчання як важливий фактор пізнавальної активності студентів / С.Л. Білецька // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2004. – Вип. 2. – С. 310-315.
23. Булах І.С. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів : навч.-метод. посіб. / І.С. Булах, Л.В. Долинська. – К.: НПУ, 2002. – 114 с.
24. Буряк В. Умови та засоби самоосвіти студентів / В. Буряк // Вища освіта. – 2002. – №6. – С. 18-22.
25. Варнавських К.М. Проблема професійного самовизначення молоді на сучасному етапі ринкових перетворень // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. – 2002. – №4. – С. 109-115.
26. Весна М. Самоорганізація в студенческой групі / М. Весна // Вестник высшей школы. – 2003. – № 2. – С. 29-33.
27. Винославська В. Психологічні особливості студентської групи / В. Винославська // Практична психологія та соціальна робота. – 2005. – №7. – С. 65-70.
28. Державна національна програма "Освіта": Україна ХХ століття – К.: Радуга, 1994.
29. Дубовицкая Т.Д. Диагностика уровня профессиональной направленности студентов // Психологическая наука и образование. – 2004. – №2. – С.82-85.
30. Земба А.Б. Проблема ефективного управління студентською групою / А.Б. Земба // Практична психологія та соціальна робота. – 2007. – №3. – С. 42-48.
31. Исаева Т.Е. Классификация профессионально-личностных компетенций вузовского преподавателя / Т.Е. Исаева // Педагогика. – 2006. – №9. – С. 55-60.
32. Леонтьев А.Н. Психологические вопросы формирования личности студента // Психология в вузе. – 2003. – №1-2. – С. 232-241.
33. Лузан П. Академічна група в контексті проблеми виховання студентської молоді / П. Лузан, І. Зайцева // Освіта і управління. – 2002. – №1. – Т.5. – С.151-156.
34. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / Світлана Сергіївна

- Вітвицька. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006.– 384 с.
35. Журавський В.С. Болонський процес: головні принципи входження в європейський простір вищої освіти. – К.: ІВЦ "Видавництво "Політехніка", 2003.
36. Иванова Т.В. Культурологическая подготовка будущего учителя: Монография. – К.: ЦВП, 2005.
37. Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С. Педагогіка вищої школи. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К.: Ленвіт, 2007.
38. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник / К.: Знання, 2005.- 486 с.
39. Литвин В.М. Українська культура й освіта в контексті суспільних трансформацій // Урядовий кур'єр. – 2002. – 24 вересня. – № 175.
40. Оконь В. Введение в общую дидактику. – М.: Высш. шк., 1990.
41. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні / В.М. Галузинський, М.Б. Євтух. – К.: ІНТЛ, 1995.
42. Основы педагогики и психологии высшей школы / Под ред. А.В. Петровского. – М., 1986.
43. Педагогика высшей школы / Под ред. Н.М. Пейсахова.. – Казань: Изд. Каз. ГУ, 1998.
44. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. /З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005.
45. Педагогічні технології у неперервній освіті: Монографія (Сисоєва С.О., Алексюк М.А., Воловик П.М., Кульчицька О.І. та ін.) / За ред. С.О. Сисоєвої. – К.: Віпол, 2001.
46. Приходько М.І. Педагогіка вищої школи: Курс лекцій для магістрів. – Запоріжжя: ЗДУ, 2001.
47. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: Навч. посіб. / За ред. І.А. Зязюна, О.М. Пехоти. – К.: Вид-во А.С.К., 2003.
48. Савенкова Л.О. Професійне спілкування майбутніх викладачів як об'єкт психолого-педагогічного управління: Монографія. – К.: КНЕУ, 2005.
49. Селівестов С.І. Деякі проблеми адаптації студентів першого курсу у вищому навчальному закладі // Проблеми освіти. – 1997. – № 2.
50. Сидоренко О.Л. Проблеми реформування системи вищої освіти в Україні: Наук.-практ. посібник для працівників системи освіти. – Х.: Торсінг, 2000.
51. Сучасна вища школа: психолого-педагогічні аспекти: Монографія / За ред. Н.Г. Ничкало. – К., 1999.
52. Технології професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів: Навч. посіб.: У 2 ч. / За ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир: Житомирський державний педуніверситет, 2001.
53. Ушинський К.Д. Про народність у громадському вихованні // Ушинський К.Д. Вибрані твори: В 2 т. – К., 1983.
54. Фініков Т. Сучасна вища освіта: світові тенденції України. – К.: Таксон, 2002.
55. Фаустова Э. Межличностные отношения в студенческой среде / Э. Фаустова // Высшее образование в России. – 1999. – №1. – С. 96-97.
56. Фокин Ю.Г. Преподавание и воспитание в высшей школе: Методология, цели и содержание, творчество: уч. пособ. / Ю.Г. Фокин. – М.: Академия, 2002. – 224 с.
57. Ященко Е.Ф. Исследование ценностно-смыслового аспекта самоактуализации студентов / Е.Ф. Ященко // Вопросы психологии. – 2007. – №1. – 80-90

ДОДАТОК
до робочої програми навчальної дисципліни
ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ. ПЕДАГОГІКА
для студентів

спеціальності 053 Психологія
освітнього рівня другого (магістерського)
освітньої програми 053.00.05 Екстремальна і кризова психологія

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

СЕМІНАР 1.

Тема: Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття (2 год.).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Місце педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками.
2. Методологічні аспекти педагогіки вищої школи. Методологія педагогіки вищої школи у світлі сучасної парадигми науки.
3. Поняття про цілісний педагогічний процес. Характеристика компонентів цілісного педагогічного процесу у вищій школі. Закономірності педагогічного процесу у вищій школі. Категорії педагогіки вищої школи. Методи педагогіки вищої школи.
4. Мета, завдання та зміст вищої освіти в Україні. Система освіти в Україні, її структура. Принципи діяльності освітніх закладів.
5. Стан і тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття. Болонський процес. Пріоритетні напрями реформування та модернізації вищої освіти в Україні в контексті інтеграції до європейського освітнього простору.

II. Захист творчого проекту.

СЕМІНАР 2.

Тема. Види та функції діяльності викладача вищої школи (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Функції діяльності викладача вищої школи.
2. Основні види діяльності викладача вищої школи та їхні особливості..
3. Кафедра – основний навчально – науковий підрозділ університету.
4. Система взаємовідносин на кафедрі та розподіл функціональних обов'язків.
5. Ієрархія взаємовідносин працівників у системі управління закладом вищої освіти.

II. Захист творчого проекту.

Модульний контроль.

СЕМІНАР 3.

Тема: Організація навчального процесу у закладі вищої освіти (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Дидактика як галузь педагогіки вищої школи. Предмет і об'єкт дидактики вищої школи. Організація навчально-виховного процесу. Закони та закономірності навчання.

2. Зміст освіти. Нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти. Навчальний план, навчальна програма і підручник вищої школи. Сутність і структура процесу навчання у ЗВО.
  3. Принципи, методи та засоби навчання у вищому навчальному закладі. Дидактичні вимоги до вибору методів навчання у вищому навчальному закладі. Структура процесу оволодіння знаннями, уміннями й навичками, формування компетентності.
  4. Лекції та методика їх проведення. Психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції у вищій школі.
  5. Семінарські та практичні заняття у вищих навчальних закладах.
  6. Комплексні форми організації навчання. Дидактичні основи індивідуальних занять.
  7. Педагогічна і виробнича практика студентів. Самостійна робота, вимоги до її організації.
  8. Дистанційне навчання в системі освіти: соціально-економічна потреба, сутність, умови ефективності.
  9. Форми, види і методи організації науково-дослідницької роботи студентів.
  10. Система діагностики знань і вмінь студентів у вищому навчальному закладі. Значення та функції оцінювання навчальних досягнень студентів. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів.
- II. Навчальна дискусія.
- III. Захист творчого проекту.

СЕМІНАР 4.

Тема: Розвиток професійно-педагогічних умінь викладача (тренінг)(2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1.Характеристика базових професійно-педагогічних умінь викладача.

2.Завдання та вправи на розвиток професійно-педагогічних умінь

II.Навчальна дискусія